

KRONIKK

Biodrivstoff mellom mat- og energiforsyning

Behov for økonomisk vekst, reduksjon av klimagassutslipp og sikker forsyning av energi gjør at store vestlige aktører i dag satser på fornybar energi. Det gir opphav til et dilemma mellom drivstoff og matforsyning.

Fossil energi er hovedkilden til utslipp av klimagasser, som er en driver av økningen av den gjennomsnittlige globale temperaturen. For å hindre en økning i gjennomsnitt temperaturen på 2 grader har FNs klimapanel i flere rapporter slått fast at en satsing på fornybar energi er nødvendig. Panelet foreslår politiske tiltak som øker prisen på fossil energi relativt til kostnaden på fornybar energi. Selv uten slike tiltak bidrar stigende priser på olje og gass til at fornybar energi tvinger seg fram, og både EU og USA arbeider nå med teknologisk utvikling på dette området. Et av svarene er biodrivstoff.

Amerikansk uavhengighet på biodrivstoff. USA dekker i dag 55 prosent av sitt behov for råolje gjennom import. Økt bruk av biodrivstoff er et av tiltakene på veien mot å bli uavhengige av oljeimport på lang sikt. For å nå dette målet skal en ta i bruk samme areal hvor det i dag produseres matvarer, til å produseres biodrivstoff: En kan høste mat to ganger, og la den tredje avlinga brukes til biodiesel og bioetanol. Dette er mulig fordi energivirkninger ikke trenger å inneholde vitaminer, mineraler og proteiner, men kun energi. Videre ønsker amerikanske forskningsmiljøer å gjøre fotosyntesen mer effektiv gjennom å forbedre bladene struktur med 40 prosent, slik at solenergien kan brukes mer effektivt.

Til nå er det satsing på utdeling av midler over landbruksbudsjettet, Farm Bill, til landbruksuniversiteter for å realisere disse planene. I tillegg er det pålagt ambisiøse mål for innblanding av bioetanol i drivstoff, og satt i gang statlig subsidiering av både økt produksjon og økt forbruk av biodrivstoff.

USA er gjerne gode på storstilte satsinger, og IEA anslo tidligere i november at USA kan bli selvforsynt med energi allerede i 2035. Dette skyldes ikke biodrivstoff, heller ikke energieffektivisering, men at USA allerede i 2020 kan være en av de største oljeproduiserende nasjoner. Her ser vi et eksempel på at de høye oljeprisene ikke fører til bærekraftig omstilling, men satsing på ukonvensjonell oljeutvinning.

Europeisk uavhengighet. EU har også en strategi for å gjøre Europa uavhengig av importert fossil energi og redusere behovet for å bygge nye atomkraftverk. I 2009 bestemte EU seg for at innen 2020 skulle 10 prosent av energi til transport hentes fra fornybare kilder. 90 prosent av denne energien ville sannsynligvis være basert på førstegenerasjons biodrivstoff, nemlig mat. Dette ble fulgt opp med nasjonale påbud.

I et nytt forslag i år foreslår kommisjonen å begrense andelen til 50 prosent. Årsaken er økte bekymringer om hvor klimavennlige biodrivstoff er, og usikkerhet om effekten økt produksjon vil ha på global matforsyning.

Mat på tanken. Problemet er at hoveddelen av førstegenerasjons biodrivstoff er basert på mat, eller må dyrkes på områder som kunne vært brukt til matproduksjon. I 2011 gikk 40 prosent av amerikansk maisavling til etanolproduksjon, noe som gjorde at 15 prosent av verdens maisproduksjon havnet som drivstoff. Pellets og annen biomasse utgjør kun en liten del av kildene til biodrivstoff. Dermed betyr fornybar energi økte matpriser og økte utslipp av klimagasser når nye landområder ryddes til matproduksjon. Fornøybar energi på bekostning av matproduksjon er dermed ett av dilemmaene verdenssamfunnet må håndtere for å unngå en for varm klode.

”Utviklingen av andre generasjons biodrivstoff, basert på trevirke, treavfall og andre bioressurser som ikke kan spises, er løsningen på lang sikt

Politisk løsning. Det må derfor utvikles politikk som gjør det mulig å regulere bruken til biodrivstoff slik at når prisene kommer til et visst nivå, så kuttes innblanding av biodrivstoff. Slik kan biodrivstoff opprettholde et gulv i markedene når etterspørsel til mat er svak, samtidig som verden får en større totalproduksjon. Da kan biodrivstoff fungere som en buffer for verdens matforsyning og vi kan skape vinn-vinn situasjoner. Men dette krever ny tenkning rundt internasjonale handelsavtaler, med større fokus på global regulering.

Utviklingen av andre generasjons biodrivstoff, basert på trevirke, treavfall og andre bioressurser som ikke kan spises, er løsningen på lang sikt. Borregård i Østfold viser allerede vei med biokjemi basert på grantømmer som blant annet produserer klimavennlig bioetanol. Norge har satt seg mål om at biodrivstoff skal utgjøre minst 3,5 prosent av alt drivstoff i Norge, og har dermed en rolle å spille i løsningen av dette dilemmaet. Har vi lov å håpe på en sterk satsning på andregenerasjon biodrivstoff, eller har petroleumssektoren for stor plass i norsk økonomi til at noen vil ta de nødvendige grep?

Eivind Hageberg

Statsviter, Landbrukets Utredningskontor

Margaret Eide Hillestad

Samfunnsøkonom, Landbrukets Utredningskontor

KLIPPET & KLART

Tar kniven tilbake

Vi forbrukere begynner å bli lei den evinnelige fokusen på pris, vi vil ha mat med sjel. Kanskje ser vi et gryende opprør mot at saksa har blitt det viktigste kjøkkenredskapet, og tar kniven tilbake.

Adm. dir. Nina Sundqvist i Matmerk, referert i Dagligvarehandelen

Lytt til bonden!

KSL-arbeidet medfører mykje registrerings- og kontorarbeid for bonden. Då er det særst viktig at arbeidet med KSL blir opplevd meningsfylt. Det er dessverre ofte ikkje tilfelle, og her ligg ei stor utfordring for faglaga og for Matmerk. Lytt til bonden! Kva er nyttige registreringar for drifta og kva er unødvendig byråkrati?

Ledar i Bondevennen

Munter vekker

Kartongstuntet til Tine er en munter vekker om at melken kommer fra Sørvestlandet, at den er kortreist og at vi enn så lenge er selvforsynte med dette viktige næringsmidlet. Og så blir det jo spennende å se hva de tre søsknene Ormestad Fjeldsgaard ender opp som senere i livet. De som en gang ble kjent via to millioner melkekartonger.

Ledar i Lindesnes

Naturlege bagatellar

Dyrevernarar bryr seg om naturlege bagatellar som har med livets gang å gjera! Lite skjønner dei av det som dei som arbeidar dagleg med dyr har å gjera. Det er mye som kan oppfattast som dyreplageri som t.d.: hundekjøring over lange distansar, tråvkjøring med hestar i høgt tempo, ku oppbunden i bås, hønber i bur som produserar dei reinaste egg ein kan få.

Bonde Ola Tronsmoen i Ringsaker Blad

Trua på livet

Eg elsker å kle meg i pels. Då eg skreiv om det på bloggen min, vart eg sjikanert og trua på livet.

Moteblogger Helen Sævik frå Herøy til Sunnmørsposten

Trenger ungdommen

Nedgangen i storfeleveransene er urovekkende, og høy gjennomsnittsalder blant lokale matprodusenter det samme. Fortsatt er landbruket en helt vesentlig del av næringslivet i vår region, og mangfoldet både blant produsenter og avtakere av kjøttet vokser. Men den viktigste jobben vil fortsatt være å sikre at det er noen til å ta over gården, når tida er inne for det.

Ledar i Bladet Vesterålen

Hvem vil bli en rik bonde?

Hvorfor kan ikke en sørhelgelending bli den første rike bonden? Vi har kompetansen, ressursene, fagmiljøet og vi har støtte blant kolleger, men hvem har viljen?

Stein Åge Reppe-Karlsen fra Kompass AS, referert i Helgeland Arbeiderblad

Se på alt vi har

Nei, vi har ingen stor andel i moderne superindustri innenfor olje, IT eller maritim sektor, men vi har kunnskapsbasert industri, vi har et rikt jord- og skogbruk, og vi har ikke minst et nasjonalt kraftmiljø innenfor treforedling. Verden kommer i stadig større grad til å etterspørre miljøvennlig og bærekraftig produksjon av både mat, varer og tjenester.

Ledar i Ringerikes Blad

Kvardagsheltar

Det har vore meningsfullt å lage denne serien. Dei eg har møtt har gjort sterkt inntrykk. Det er vanlege menneske, ikkje kjendisar eller maktmenneske. Dei er kvardagsheltar kvar på sin måte.

Skaparen av TV-serien «Der ingen skulle tru at nokon kunne bu», Oddgeir Bruaset, til Nynorsk Pressekontor

